

Gospodarka Indii

1. Ogólna charakterystyka sytuacji gospodarczej.

Dla Indii 2010 rok¹ przyniósł dynamiczną poprawę sytuacji gospodarczej i pozwolił na dalsze oddalenie groźby recesji związanej z trwającym na świecie kryzysem. Ważnym elementem walki z globalnym załamaniem gospodarczym była **trafna polityka makroekonomiczna** przejawiająca się w przyjęciu jeszcze w 2008 roku dwóch pakietów stymulacyjnych. Obecnie **wyzwaniem** stojącym przed władzami jest konieczność przeprowadzenia **szeregu reform**, w taki sposób by nie ograniczyły potencjału wzrostowego gospodarki. Chodzi w szczególności o utrzymywanie równowagi pomiędzy kursem walutowym a poziomem inflacji, kontynuację konsolidacji fiskalnej, poprawę wydajności sektora rolnego, rozbudowę infrastruktury oraz podtrzymanie zaufania zagranicznych inwestorów.

Wzrost gospodarczy. W pierwszym kwartale 2010 roku PKB Indii wzrósł w ujęciu rocznym o 8,6%, a w drugim kwartale roku o 8,8%. **W całym 2010 r. tempo wzrostu PKB Indii wyniosło 9,7%**. Źródłem tak dynamicznego ożywienia gospodarczego było przede wszystkim wzmocnienie w sektorze usług oraz przemyśle. Dodatkowo zaskoczeniem było także niewielki wzrost produkcji rolnej, gdzie po słabym monsunie eksperci spodziewali się raczej jej spadku. Do najważniejszych z punktu widzenia dynamiki rozwoju należały następujące branże: górnictwo, produkcja przemysłowa, budownictwo, handel, hotelarstwo i usługi transportowe oraz telekomunikacja.

Polityka fiskalna. Tegoroczny budżet kładzie duży nacisk na **konsolidację fiskalną** Określa harmonogram stopniowej redukcji **deficytu**, według którego różnica w wydatkach i dochodach gospodarki narodowej zmniejszać się będzie z **5,5% w roku budżetowym 2010-2011**, do 4,8% w 2011-2012 i 4,1% w 2012-2013. Częściowo poprawa sytuacji budżetowej ma być wynikiem wzrostu gospodarczego. Częściowo zakłada się, że dochody państwa mają się zwiększyć dzięki sprzedaży udziałów w firmach państwowych oraz licencji na telekomunikacyjnych usługę telefonii trzeciej generacji (3G).

Od kwietnia do czerwca 2010 r. (czyli w pierwszym kwartale roku budżetowego) deficyt budżetowy wyniósł 8,6 mld USD, co stanowiło jedynie 10,6% całego deficytu zaplanowanego na ten rok. Przyczyniły się do tego dochody z podatków pośrednich, które wzrosły pomiędzy kwietniem i czerwcem 2010 r. o 46,2%, co było konsekwencją poprawy sytuacji gospodarczej i wzrostu obrotów handlowych (eksport zwiększył się I kwartale roku budżetowego o 32,2% w ujęciu rocznym, a import o 34,2%). Wpływy z ceł zwiększyły się np. o 71%.

Ambitny plan reformy systemu podatkowego, którego głównym założeniem jest wprowadzenie ogólnonarodowego podatku od towarów i usług (zamiast różnych podatków federalnych i stanowych) nie zostanie na razie wprowadzony. Pierwotny termin kwiecień 2010 r. został zmieniony na kwiecień 2011 r. Głównym problemem pozostaje brak zgody władz stanowych na zmianę konstytucji.

¹ Rok budżetowy w Indiach zaczyna się 1 kwietnia, a kończy 31 marca.

Inflacja.² Wzrost cen był jednym z najważniejszych gospodarczych problemów rządu o silnym wydźwięku politycznym. Wskaźnik cen hurtowych (WPI) utrzymywał się w całym analizowanym okresie na wysokim poziomie, rosnąc z poziomu 8,5% w styczniu 2010 r. do 11% w kwietniu 2010 r., by od tego czasu ponownie wrócić do poziomu z początku roku osiągając 8,5% w sierpniu 2010 r., na którym utrzymuje się od tego czasu. Największym problemem – podobnie jak w ubiegłym roku – pozostaje znaczny wzrost cen podstawowych artykułów konsumpcyjnych. Pod koniec października 2010 r. wzrost cen towarów podstawowych (w tym przede wszystkim żywności) wyniósł ponad 16,5%, co mimo poprawy produkcji rolnej, wynikało przede wszystkim ze wzrostu cen światowych tych produktów. Na koniec 2010 r. średnioroczna stopa inflacji wyniosła 13,2 %.

Polityka monetarna. W odpowiedzi na rosnącą inflację Bank Centralny Indii *Reserve Bank of India* (RBI) prowadził od stycznia 2010 r. **restrykcyjną politykę pieniężną** starając się zmniejszyć podaż pieniądza, by ograniczyć w ten sposób presję inflacyjną. Jej głównym narzędziem było sześć podwyżek stopy redyskontowej (repo). Ostatnia zmiana miała miejsce 2 listopada 2010 r. i podniosła jej wielkość do poziomu 6,25%. W dłuższym terminie te działania powinny pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie presji inflacyjnej. Z drugiej strony istnieje coraz większa obawa, że podwyżki stopy redyskontowej spowodują zwiększony napływ zagranicznego kapitału i w rezultacie aprecjację rupii, co obniży konkurencyjność indyjskich przedsiębiorstw.

RBI zakłada, że jego działania pozwolą na obniżenie poziomu inflacji (WPI) do poziomu 5,5% pod koniec roku budżetowego 2010-2011. Jednocześnie niezależni eksperci³ szacują, że działania banku centralnego nie będą aż tak skuteczne, a inflacja wyniesie 7,9%.

Przepływy kapitałowe. Wartość inwestycji portfelowych (kapitału krótkoterminowego) napływających do Indii wyniosła w pierwszej połowie 2010 roku 13,4 mld USD. Bank Centralny Indii szacuje, że w trzech kolejnych miesiącach roku napływ tego rodzaju kapitału osiągnie aż 16,3 mld USD (czyli 65% więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku). Z kolei napływ inwestycji bezpośrednich w pierwszej połowie tego roku osiągnął kwotę 6 mld USD. Według szacunków to tempo napływu (wynoszące miesięcznie 1 mld USD) ma być utrzymane także w drugiej poł. roku.

Napływ zagranicznego kapitału był jednym z głównych przyczyn aprecjacji rupii, której kurs wzrósł od 1 stycznia 2010 r. o 4,6% w stosunku do dolara, a główny indeks indyjskiego parkietu zyskał 16,5% w listopadzie 2010 r. Rezerwy finansowe zwiększyły się z poziomu 283,5 mld USD pod koniec 2009 r. do 300,2 mld USD w połowie listopada 2010 r. osiągając najwyższy poziom od lipca 2008 r.

Polityka inwestycyjna. W zakresie polityki inwestycyjnej rząd rozważa rozluźnienie regulacji dot. kupna akcji przez indywidualnych inwestorów. W chwili obecnej bezpośredni zakup papierów wartościowych na indyjskim parkiecie dopuszczony jest tylko w przypadku zagranicznych instytucji. Wprowadzenie możliwości bezpośredniego zakupu akcji przez inwestorów indywidualnych pozwoliłoby na zwiększenie przepływów kapitałowych

² Inflacja, oficjalnie podawana w cotygodniowych komunikatach, odnosi się do cen hurtowych (WPI) i bazuje na poziomie cen w obrotach między wybranymi przedsiębiorstwami (ok. 420). W ostatnim okresie nastąpiła znaczna rozbieżność między wskaźnikiem cen hurtowych, a detalicznych, spowodowana szybkim wzrostem cen artykułów spożywczych, których waga we wskaźniku cen hurtowych jest stosunkowo niewielka.

³ Por. np. Economic Intelligence Service, Monthly Review of the Indian Economy, November 2010.

i mogłoby także ograniczyć zmienność tego rodzaju przepływów (inwestycje podmiotów instytucjonalnych są zazwyczaj mniej stabilne niż indywidualnych).

2. Tabela głównych wskaźników makroekonomicznych.

	2008	2009	2010
PKB wartość globalna mld USD	-	1 237	1 430
PKB wartość na 1 mieszkańca według kursów rynkowych USD	-	1 032	1 176
PKB wartość na 1 mieszkańca PPP USD	-	3 015	3 291
Tempo wzrostu PKB w %	-	5,7%	9,7%
Relacja deficytu/nadwyżki finansów publicznych do PKB w %	-	-9,6%	-9,2%
Relacja całkowitego długu publicznego do PKB w %	-	74	72
Stopa inflacji (indeks cen konsumpcyjnych CPI)	-	10,9%	13,2%
Stopa bezrobocia w %	-	bd.	bd.
Relacja deficytu/nadwyżki na rachunku obrotów bieżących bilansu płatniczego do PKB w %	-	-2,9%	3,1%
Wartość obrotów handlu zagranicznego mln USD	459 167	409 000	-
Wartość eksportu mln USD	177 700	161 997	-
Wartość importu mln USD	281 467	247 003	-
Wartość rocznego napływu ZIB mln USD	40 418	34 613	-
Wartość rocznego odpływu ZIB mln USD	18 499	14 897	-
Skumulowana wartość ZIB w kraju (inward) mln USD	123 294	163 959	-
Skumulowana wartość ZIB kraju za granicą (outward) mln USD	62 451	77 207	-

Źródło: International Monetary Fund, World Bank, Asian Development Bank

a. Główne sektory gospodarki

Produkcja przemysłowa. W pierwszej poł. 2010 r. **wzrost produkcji przemysłowej** utrzymywał się na wysokim poziomie, osiągając w pierwszym kwartale roku wartość **15,2%** i **11,5%** w drugim kwartale. W ujęciu miesięcznym w czerwcu 2010 r. Indie zanotowały najniższy wzrost produkcji przemysłowej od 13 miesięcy (7,1%). Obniżenie tempa wzrostu produkcji wynikało z kilku czynników. Po pierwsze, w miesiącach letnich spada zwykle wydajność produkcji. Po drugie, firmy zaczęły ograniczać swoje zapasy magazynowe. Po trzecie, spadek był też konsekwencją powrotu produkcji przemysłowej do poziomu sprzed kryzysu.

Rolnictwo. Tegoroczny monsun okazał się znacznie lepszy niż ubiegłoroczny. Opady w sezonie monsunowym 2010 roku wyniosły 102% długoterminowej średniej indyjskiej i były znacznie wyższe niż w 2009 roku, kiedy to ten sam wskaźnik wyliczony został na jedynie 77%. Ta poprawa sytuacji pogodowej powinna pozytywnie wpłynąć na wyniki sektora rolnego. Według szacunków w roku budżetowym 2010-2011 produkcja głównych towarów rolnych ma wzrosnąć o 7,2% (dla porównania w ubiegłym roku zanotowano spadek o 6,6%).

Handel zagraniczny. Rok 2010 przyniósł dynamiczny wzrost obrotów handlowych Indii, co było wynikiem wychodzenia ze światowej recesji gospodarczej głównych partnerów handlowych kraju. Według danych za pierwsze cztery miesiące roku finansowego 2010-2011 **eksport Indii** – w ujęciu rocznym – **wzrósł o 30%, a import o 27%**. Wśród głównych towarów eksportowych odnotowujących największą dynamikę wymienić należy: produkty petrochemiczne, kamienie szlachetne i biżuterię, tekstylia oraz urządzenia mechaniczne.

Według danych za kwiecień-lipiec 2010 r. najważniejszymi partnerami Indii w eksporcie, podobnie jak w poprzednich latach, pozostają Zjednoczone Emiraty Arabskie (udział w eksporcie 14,0% w porównaniu z 14,4% w ubiegłym roku), Stany Zjednoczone (11,6% w porównaniu z 11,5%) i Chiny (5,3% i 5,1%).

Wśród dostawców towarów do Indii w pierwszych 4 miesiącach roku budżetowego 2010-2011 główną rolę odgrywały Chiny, Zjednoczone Emiraty Arabskie i Arabia Saudyjska. Istotna rola aż dwóch państw z Bliskiego Wschodu była przede wszystkim wynikiem istotnego znaczenia, jakie w indyjskim imporcie ma ropa naftowa (prawie 32% udziału) i dynamicznego wzrostu wartości jej importu (o 41% w ujęciu rocznym).

Poza ropą i produktami ropopochodnymi w strukturze importu Indii duże znaczenie odgrywają także perły (udział 8,1%) i złoto (8,1%), efekt roli przemysłu jubilerskiego w gospodarce indyjskiej. Widoczne jest to także w strukturze eksportu. Według danych za pierwsze cztery miesiące roku budżetowego 2010-2011 kamienie szlachetne stanowiły 15% towarów sprzedawanych przez Indie za granicę. Warto także zwrócić uwagę na znaczenie Indii jako światowego producenta leków. Udział tej grupy towarów wynosił w analizowanym okresie 4,8%.

b. Relacje gospodarcze z UE.

Z roku na rok dynamicznie rośnie wartość obrotów towarowych pomiędzy krajami Unii Europejskiej i Indiami. Jednocześnie widoczna jest pewna dysproporcja w znaczeniu bilateralnej wymiany handlowej. Unia Europejska jest znacznie bardziej istotna niż odwrotnie.⁴ Przejawem rosnącej roli stosunków gospodarczych obu parterów jest intensyfikacja rozmów w sprawie podpisania umowy o wolnym handlu, do czego dojść może w 2011 roku.

Wymiana handlowa. Według danych Eurostat za pierwsze 8 miesięcy 2010 roku (od stycznia do sierpnia) **wartość całego eksportu państw UE do Indii wyniosła 22,1 mld euro, a importu 21,5 mld euro.** Oznaczało to bardzo dynamiczny wzrost w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. W przypadku eksportu było to 27,4%, a importu 26,9%. Warto jednak podkreślić, że w przypadku krajów UE ta dynamika nie ograniczała się jedynie do wymiany handlowej z Indiami i wynikała przede wszystkim z poprawy sytuacji gospodarczej na kontynencie europejskim.

W okresie od stycznia do lipca 2010 r. najważniejszymi pozycjami w unijnym eksporcie były maszyny i urządzenia oraz sprzęt transportowy (39%) oraz inne towary przetworzone (39,7%). Te same grupy towarowe, z udziałami wynoszącymi odpowiednio 18,6% i 46,1%, dominowały też w unijnym imporcie.

Według danych za pierwsze 7 miesięcy 2010 r. najważniejszym eksporterem towarów wśród państw UE były: Niemcy, Belgia i Wielka Brytania. Polska zajmowała 13 miejsce (za Finlandią, Czechami i Danią, a przed Rumunią, Irlandią i Węgrami). W imporcie indyjskich towarów główną rolę odgrywały: Wielka Brytania i Niemcy. Polska była pod względem

⁴ Dla Indii Unia Europejska –jako całość – jest najważniejszym partnerem handlowym na świecie, będąc w 2009 r. źródłem 16,9% ogółu importu i rynkiem docelowym dla 20,3% towarów indyjskich. W 2009 roku do Indii trafiało 2,5% eksportu zewnętrznego UE, jednocześnie kraj ten był dla UE źródłem 2,1% importu. Dawało to Indiom 8 miejsce wśród najważniejszych rynków eksportowych Unii Europejskiej i 10 miejsce wśród rynków importowych.

wielkości zakupionych towarów 11 najważniejszym partnerem Indii w UE (za Rumunią, Szwecją i Grecją, a przed Węgrami, Austrią i Portugalią).

Negocjacje w sprawie strefy wolnego handlu. Istotnym elementem współpracy gospodarczej między UE a Indiami są negocjacje w sprawie umowy o wolnym handlu (FTA). Formalnie rozpoczęły się w czerwcu 2007 r., jednak rozmowy z indyjskim partnerem okazały się bardzo trudne. W ostatnim okresie rokowania nabrały znacznej dynamiki i według ostatnich założeń podpisanie umowy FTA UE-Indie miałyby nastąpić podczas szczytu w roku 2011.

c. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym.

WTO. Indie (członek WTO od 1995 r. - GATT od 1947 r.) w początkowym okresie istnienia WTO nie angażowały się aktywnie w negocjacje wielostronne. W ostatnich paru latach stały się swoistym liderem grupy krajów rozwijających się i jednym z najważniejszych uczestników negocjacji w ramach rundy DOHA. Są członkiem różnych ugrupowań, które powstały w procesie negocjacji, w tym G4 i G6, grupujące obok Indii i Brazylii USA i UE (G4) oraz dodatkowo Australię i Japonię (G6), a ostatnio także G20, grupującą kraje rozwinięte i tzw. „emerging economies”. W procesie negocjacji Indie zdecydowanie bronią stanowiska, że rezultat rundy Doha powinien przede wszystkim przynieść korzyści krajom rozwijającym się, które nie powinny być narażone na swobodny dostęp na ich rynki subsydiowanych produktów z krajów rozwiniętych.

OECD. Indie nie są członkiem OECD, jednakże współpracują z OECD Centre for Co-operation with Non-Members (CCNM) oraz jako kraj obserwator, w przypadku niektórych komitetów. Ze względu na znaczenie, jakie Indie odgrywają w gospodarce światowej, zostały one uznane przez OECD za jedno z 5 państw (obok Brazylii, Chin, Indonezji i Republiki Południowej Afryki), z którymi OECD postanowiło zacieśnić kontakty w ramach „Enhanced Engagement”. W ramach tej bliższej współpracy Indie posiadają m.in. prawo do uczestnictwa w komitetach OECD, podlegają regularnym statystycznym badaniom ekonomicznym, mają dostęp do instrumentów ekonomicznych, a dane dotyczące gospodarki indyjskiej są zintegrowane w ramach raportów statystycznych oraz systemów informatycznych organizacji.

Inne organizacje. Indie są m.in. członkiem ONZ i szeregu organizacji systemu narodów zjednoczonych, Ruchu Państw Niezaangażowanych (NAM), członkiem World Trade Organisation (WTO – członek od 1995 r. - GATT od 1947), Światowej Organizacji Turystycznej (WTrO), członkiem Banku Światowego (IBRD), Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF) i Azjatyckiego Banku Rozwoju (ADB) oraz International Atomic Energy Agency (IAEA).

Indie są też członkiem następujących ważniejszych organizacji ekonomicznych:

- SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation – Stowarzyszenie Regionalnej Współpracy Krajów Azji Południowej,
- BISMET-EC - Bangladesh-India-Myanmar-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation – inicjujący współpracę gospodarczą pomiędzy trzema krajami SAARC i dwoma członkami ASEAN,
- IOR-ARC - Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation – traktowane jako regionalne forum do rozwoju warunków współpracy gospodarczej krajów basenu Oceanu Indyjskiego,

- ESCAP - Economic and Social Council for Asia and the Pacific – w 2001 r. Indie wprowadziły na forum ESCAP projekty umów dot. rozwoju infrastruktury, jak np. Asian Land Transport & Infrastructure Development (ALTID),
- G20, G-15, G-24 i G-77 – występujące jako strony dialogu Północ-Południe,
- CHOGM – Commonwealth Heads of Government Meeting – członek od 1947,
- AFR - ASEAN Regional Forum - od 1996 Indie zaakceptowane zostały jako tzw. „full-dialog partner”.

Opracowano: Wydział Ekonomiczny Ambasady RP w New Delhi